

मानवअधिकार घोषणा-पत्र १९४८

Human Rights Declaration-1948

इन्सेक

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र

INSEC

Informal Sector Service Centre

सचित्र पुस्तक
Pictorial Book

पुस्तक-संग्रहालय
To the Readers

**सचित्र किताप
संयुक्त राष्ट्र संघको
मानवअधिकार
घोषणा-पत्र १९४८**

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक)

पोष्ट बक्स नं. २७२६

काठमाण्डौ, नेपाल

Resource Centre

**Pictorial Book
United Nation
Human Rights Declaration-1948**

Informal Sector Service Center (INSEC)

P.O.B.No: 2726

Kathmandu, Nepal

संयुक्त राष्ट्र संघ
मानव अधिकार

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) ले मानवअधिकार सम्बन्धी अनेक कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै आएको छ। यो संस्थाले मानवअधिकार शिक्षालाई विशेष प्राथमिकता दिने गरेको छ। यही सेरोफेरोमा इन्सेकले अरू भन्दा विकट २५ वटा जिल्लाहरूमा एक वर्षसम्म “मानवअधिकार तथा सामाजिक सचेतन अभिवृद्धि कार्यक्रम” चलाएको थियो। त्यसै समयमा गाउँले जनतामा मानवअधिकार शिक्षा फिँजाउने उद्देश्य मुताविक यो कितापको पहिलो संस्करण छापिएको थियो। हाल ती जिल्लाहरूमा इन्सेकले त्यहीँका संस्थाहरूलाई त्यस्तो काम गर्न सघाउ पुऱ्याइरहेको छ। त्यसका निम्ति मानवअधिकार सचित्र किताप साह्रै कामलाग्दो ठहर्‍याइएको छ। कितापको पहिलो संस्करणलाई धेरै मानिसले मन पराएको हुँदा दोस्रो संस्करण यहाँहरूको माझ राखिएको छ।

मानवअधिकार शिक्षाकै क्रममा विश्वका मानवअधिकार अभियानहरू र संयुक्त राष्ट्रसंघको मानवअधिकार घोषणा-पत्रका बारेमा सबैले जान्नु जरूरी छ। त्यही ध्येयकासाथ ४४ औं मानवअधिकार दिवसको उपलक्षमा यो सचित्र कितापको पहिलो संस्करण तयार पारिएको थियो। यो त्यसैको परिमार्जित दोस्रो संस्करण हो।

कितापमा सन् १९४८ मा संयुक्त राष्ट्रसंघको साधारण सभाद्वारा पारित मानवअधिकारहरूका घोषणापत्रमा रहेका ३० वटै धाराहरूलाई चित्रमा उतार्ने प्रयास गरिएको छ। यो कितापमा घोषणापत्रको मूल पाठ अंग्रेजीमा जस्ताको तस्तै राखिएको छ। तर नेपालीमा भने बुझ्न सजिलो होस् भन्ने कुरामा ध्यान दिइएको छ। कितापमा मानवअधिकारहरूको विश्वव्यापी घोषणा पत्रको प्रस्तावना एवं धाराहरूको मूल मर्मलाई सरल किसिमले प्रस्तुत गर्न खोजिएको छ। बुझ्न सजिलो होस् भनेर घोषणापत्रको आधिकारिक पाठको भाषा शैलीलाई कट्टर भएर पछ्याइएको छैन। “गर्ने छन्”, “हुने छन्” आदिका सट्टा “गर्नु पर्छ”, “हुनु पर्छ” पनि लेखिएको छ।

शब्दहरूमा लेखिएका धाराहरूलाई चित्रमा उतार्नु सजिलो थिएन। तर त्यो काम सफल पार्न पहिलो संस्करणमा कलाकार सोम राईले गर्नु भएको प्रयास प्रति अहिले पनि आभार व्यक्त गर्न चाहन्छु। त्यस्तै पहिलो संस्करणको चित्रका लागि धारणा बनाई दिने नवीन प्याकुरेललाई पनि धन्यवाद दिन चाहन्छु।

यो संस्करणमा कितापको मुहारलाई निकै फेरबदल गरिएको छ। यस कामका निम्ति इन्सेक प्रकाशन विभागले आवश्यक मेहेनत गरेको छ। यो संस्करणका लागि चित्र परिमार्जन गरिदिनु हुने कलाकार कृतिकिशोर जोशीका साथै शब्द संयोजन गर्दै कितापलाई यो रूपमा तयार गर्ने इन्सेक प्रकाशन विभागका कुन्दन अर्याल, शार्दूल भट्टराई र नरनाथ लुइटेललाई धन्यवाद नदिइरहन सकिन्न। पुस्तकको सजावट गर्ने किरणमाली पनि धन्यवादको पात्र हुनुहुन्छ।

किताप कस्तो भयो ? हामीलाई थाहा दिनु होला।

सुशील प्याकुरेल
संयोजक, इन्सेक

Informal Sector Service Centre (INSEC) has been involved in conducting many programmes on human rights. It has accorded priority to deliver human rights education to the people. As part of the programme INSEC launched “Human Rights and Social Awareness Raising programme” for one year in the comparatively remote 25 districts of the country. The first edition of this booklet was published in order to educate villagers on human rights. Presently INSEC has been facilitating those district units to further the human rights education from their own levels. This illustrated booklet on human rights has been found of immense use to understand about human rights. Many people have like to first edition. So we are to bring out this second edition.

It is envitable to learn about the universal human rights campaigns and UN declaration on human rights in order to be aware of human rights. On the auspicious of 44th Human Rights Day, the first edition of this illustrated booklet was released. This second edition is refined version of the earlier one.

It has been attempted to illustrated all the 30 articles of 1948 human rights declaration in this book. The text in English has been adopted in the original form. The Nepali translation is simplified in order to convey the spirit and at the same time be easy to understand. In order to make it understandable, we have taken privilege not be strictly disciplined in translating from English to Nepali.

It has not been an easy job to illustrate the articles in pictorial form. Mr Som Rai did an excellent job to do so, for which I should renew my thanks to him. Similarly I should thank Mr Nabin Pyakurel who gave the concepts for the illustrations.

This second edition has also gone significant facial changes under the initiation of the publication department. My thanks goes to Mr Kriti Kishor Joshi who meticulously refined the original illustrations. Last but not the least, I should thank Mr Kundan Aryal, Mr Shardul Bhattarai and Naranath Luitel of INSEC Publication Department for editing and finalising this second edition. Sincere thanks also goes to Mr Kiran Mali for lay-out & desing of this book.

How is this book? Please give us feedback.

Sushil Pyakurel
Coordinator, INSEC

PREAMBLE

मानवअधिकारको विश्वव्यापी घोषणा

१० डिसेम्बर १९४८ तदनुसार वि.सं. २००५ साल मंसिर २५
गते संयुक्त राष्ट्र संघको साधारण सभाको निर्णय संख्या २१७

क (३) द्वारा पारित तथा घोषित

प्रस्तावना

मानव परिवारका सबै सदस्यहरूको आत्मसम्मान तथा उनीहरूले पाउनु पर्ने, पन्छाउने नमिल्ने बराबरीको अधिकारलाई मान्यता दिनु नै स्वतन्त्रता, न्याय र शान्तिको जग बलियो पार्नु हो। त्यसैले,

मानवअधिकार प्रति अवहेलना तथा अनादर गरिएकोले नै जंगली व्यवहार हुन गई मानव जातिको मर्ममा चोट पुगेको छ। मानव जातिले धर्म मान्न, बोल्न लेख्न पाउनु पर्छ तथा डर र अभावबाट मुक्ति पाउनु पर्छ भन्ने सर्वसाधारण जनताको इच्छा छ। त्यसैले,

मानिसले अतिचार र दमनलाई पन्छाउने अरू बाटा नपाएर विद्रोह गर्नु नै अन्तिम उपाय हो भन्ने नठानु। त्यसो भन्ने हो भने मानवअधिकारहरूको कानूनी शासनद्वारा रेखदेख हुनु जरूरी छ। त्यसैले,

राष्ट्रहरूका बीच मित्रता बढाउनु पर्ने भएकोले,

हामी संयुक्त राष्ट्रसंघका जनता मानव जातिका मौलिक अधिकारहरू र मानवको आत्मसम्मानको कदर गर्दै नर-नारीहरूका समान अधिकारहरू प्रति विश्वास छ भन्ने कुरा पुनः दोहोर्‍याउँछौं। हामीले बढी स्वतन्त्रताका आधारमा सामाजिक प्रगति गर्ने र जीवनको स्तर बढाउने निश्चय गरेका छौं। त्यसैले,

संयुक्त राष्ट्र संघका सदस्य देशहरूले यस घोषणाको सहयोगमा मानवअधिकारहरू र मौलिक स्वतन्त्रताहरू प्रति विश्वव्यापी सम्मान वृद्धि गर्ने र त्यसको पालना गर्ने प्रतिज्ञा गरेका छन्। त्यसैले,

यस्तो प्रतिज्ञा पूरा गर्नका लागि तल लेखिएका अधिकार र स्वतन्त्रताहरू बारे साभा समझदारी र जानकारी राख्नु अति जरूरी भएकोले,

सदस्यहरू र ती राष्ट्रहरूका नियन्त्रणमा रहेका प्रादेशिक खण्डका जनतामा समेत ती अधिकार र स्वतन्त्रताहरूका विश्वव्यापी र प्रभावशाली मान्यता दिइनु पर्दछ। त्यसका लागि हरेक व्यक्ति र समाजको हर अंगले यस घोषणालाई सधैं मनमा राखी राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा प्रगतिशील पाइलाहरूद्वारा यसको श्रद्धा बढाउन प्रयत्न गर्नु पर्छ। यही हेतूले यो साधारण सभा मानवअधिकारको यो विश्वव्यापी घोषणालाई सबै जनता र राष्ट्रका निम्ति एउटा साभा मापदण्डका रूपमा घोषणा गर्दछ।

Universal Declaration of Human Rights
Adopted and proclaimed by General Assembly
resolution 217 A(111) of 10 December 1948
PREAMBLE

Whereas recognition of the inherent dignity and of the equal and inalienable rights of all members of the human family is the foundation of freedom, justice and peace in the world,

Whereas disregard and contempt for human rights have resulted in barbarous acts which have outraged the conscience of mankind, and the advent of a world in which human beings shall enjoy freedom of speech and belief and freedom from fear and want has been proclaimed as the highest aspiration of the common people,

Whereas it is essential, if man is not to be compelled to have recourse, as a last resort, to rebellion against tyranny and oppression, that human rights should be protected by the rule of law.

Whereas it is essential to promote the development of friendly relations between nations,

Whereas the peoples of the United Nations have in the Charter reaffirmed their faith in fundamental human rights, in the dignity and worth of the human person and in the equal rights of men and women and have determined to promote social progress and better standards of life in larger freedom,

Whereas Member States have pledged themselves to achieve, in cooperation with the United Nations, the promotion of universal respect for and observance of human rights fundamental freedoms,

Whereas a common understanding of these rights and freedoms is of the greatest importance for the full realization of this pledge.

Now, therefore,

The General Assembly,

Proclaims this Universal Declaration of Human Rights as a common standard of achievement for all peoples and all nations, to the end that every individual and every organ of society, keeping this Declaration constantly in mind, shall strive by teaching and education to promote respect for these rights and freedoms and by progressive measures, national and international, to secure their universal and effective recognition and observance, both among the peoples of Member States themselves and among the peoples of territories under their jurisdiction.

ARTICLE 1 स्वतन्त्रता मानिसको जन्मजात अधिकार हो
Right to equality

सबै मान्छे जन्मजात स्वतन्त्र र फुक्का हुन्छ।
सबैको समान अधिकार र समान महत्व छ। त्यसकारण
सबैले एक आपसमा आफन्तको व्यवहार गर्नु पर्छ।

All Human beings are born free and equal in dignity and rights. They are endowed with reason and conscience and should act towards one another in a spirit of brotherhood.

ARTICLE 2 घोषणा-पत्रमा वर्यान गरिएका हकहरु सबैका लागि समान छन्
Freedom from discrimination

जाति, वर्ण, लिङ्ग, भाषा, धर्म, राजनैतिक, सामाजिक वा अरू कुनै मर्यादाको आधारमा भेदभाव नगरी प्रत्येक व्यक्तिसंग यस घोषणामा उल्लेखित अधिकार र स्वतन्त्रताको हक छ।/ यस बाहेक स्वतन्त्र वा परतन्त्र जस्तो सुकै देश होस् त्यहाँका नागरिकहरूलाई राजनैतिक, क्षेत्रीय वा अन्तर्राष्ट्रिय स्थितिको आधारमा भेदभाव गरिनु हुन्न।

Everyone is entitled to all the rights and freedoms set forth in this Declaration, without distinction of any kind, such as race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national or social origin, property, birth or other status.

Furthermore, no distinction shall be made on the basis of the political, jurisdictional or international status of the country or territory to which a person belongs, whether it be independent, trust, non-self-governing or under any other limitation of sovereignty.

ARTICLE 3 सबैले बाँच्न तथा आफ्नो सुरक्षा आफैले गर्न पाउनु पर्छ
Right to life, liberty, personal security

प्रत्येक व्यक्तिलाई व्यक्तिगत स्वतन्त्रता र आत्म
सुरक्षाको अधिकार छ।

Everyone has the right to life, liberty
and security of person.

ARTICLE 4 कसैले कसैलाई पनि वाँधा वा दास-दासी बनाउन पाईदैन
Freedom from slavery

बाँधा वा दास बनाई कसैलाई पनि राखिनु हुन्न।
दासत्व र दास दासीको व्यापार कुनै पनि रूपमा गर्न मनाही
गरिएको छ।

No one shall be held in slavery or
servitude; slavery and the slave trade shall
be prohibited in all their forms.

ARTICLE 5 યાતના માનદેલાઈ નસુહાડને વ્યવહાર હો
Freedom from torture, degrading treatment

कुनै पनि व्यक्तिलाई शारीरिक यातना दिइनु हुन्न।
निर्दयी, अमानवीय वा अपमान र वेइज्जतीपूर्ण व्यवहार वा
सजाय दिन पाइँदैन।

No one shall be subjected to torture or to
cruel, inhuman or degrading treatment or
punishment.

कानूनको दृष्टिमा प्रत्येक व्यक्ति, व्यक्तिका रूपमा सम्मानित हुन पाउनु पर्छ।

Everyone has the right to recognition everywhere as a person before the law.

ARTICLE 7 कानूनका अगाडि सबै समान छन्
Right to equality before law

कानूनका दृष्टिमा सबै मानिस बराबर छन् र विना भेदभाव कानूनको भोग चलन सबैले एकैनासले गर्न पाउनु पर्छ। यस घोषणालाई कसैले उल्लंघन गर्‍यो भने पीडित पक्षले कानूनी संरक्षण पाउनु पर्छ। भेदभावको विरुद्ध संरक्षणको अधिकार सबैलाई हुनु पर्छ।

All are equal before the law and are entitled without any discrimination to equal protection of the law. All the entitled to equal protection against any discrimination in violation of this Declaration and against any incitement to such discrimination.

ARTICLE 8 कसैको पनि मौलिक हक हनन हुनु हुँदैन
Right to remedy by competent tribunal

संविधान वा कानूनद्वारा दिइएका मौलिक अधिकारहरू भंग गरिनु हुन्न। यदि कसैको मौलिक अधिकार भङ्ग भयो भने अदालत गएर उजुरी गर्न पाइन्छ। अदालतको ढोका सबैका निम्ति खुल्ला हुन्छ।

Everyone has the right to effective remedy by the competent national tribunals for acts violating the fundamental rights granted him by the constitution or by law.

ARTICLE 9 मनोमानी ढंगले कैद, नजरबन्द वा देश निकाला गर्न पाईदैन
Freedom from arbitrary arrest, imprisonment, exile

कसैलाई पनि मनोमानी ढंगले देश निकाला गर्नु,
गिरफ्तार गर्नु, कैद वा नजरबन्द गर्नु मानवअधिकारको
उल्लंघन गर्नु हो।

No one shall be subjected to arbitrary
arrest, detention or exile.

ARTICLE 10 फौजदारी आरोपका विरुद्ध सुनुवाई हुनु पर्छ
Right to fair public hearing

व्यक्ति उपर लगाइएको फौजदारी आरोपका विरुद्ध उसको अधिकार र दायित्व छानवीन गरिनु पर्छ। उसले स्वतन्त्र र न्याययुक्त अदालतबाट सुनुवाईको हक पाउन पर्छ।

Everyone is entitled in full equality to a fair and public hearing by an independent and impartial tribunal, in the determination of his rights and obligations and of any criminal charge against him.

(१) बचाउको निमित्त सबै आवश्यक सुविधाहरू दिइएको खुला अदालतले कानून अनुसार अपराधी नठहर्‍याउन्जेल दण्डनीय अपराधको आरोप लागेको कुनै पनि व्यक्तिलाई निरपराध मानिन्छ।

(२) कुनै व्यक्तिले गरे वा नगरेको कुनै काम उक्त समयमा रहेको राष्ट्रिय वा अन्तर्राष्ट्रिय कानून अन्तर्गत अपराध मानिदैन भने त्यस्तो काम गरे वापत कुनै पनि व्यक्तिलाई दोषी ठहराइनु हुन्न। कुनै पनि व्यक्तिलाई अपराध गरे वापत उक्त समयमा दिन सकिने भन्दा बढी सजाय दिन पाइदैन।

1. Everyone charged with a penal offence has the right to be presumed innocent until proved guilty according to law in a public trial at which he has had all the guarantees necessary for his defence.

2. No one shall be held guilty of any penal offence on account of any act or omission which did not constitute a penal offence, under national or international law, at the time when it was committed. Nor shall a heavier penalty be imposed than the one that was applicable at the time the penal offence was committed.

ARTICLE 12 गोपनीयताको हक सबैलाई छ

Freedom from interference with privacy, family, home, correspondence

कुनै पनि व्यक्तिको गोप्यता, परिवार, घर वा पत्र व्यवहारमाथि मनोमानी हस्तक्षेप गरिनु हुन्न। कसैको सम्मान तथा ख्यातीमाथि चोट पुऱ्याइनु हुन्न। त्यस्तो हस्तक्षेप वा चोटका विरूद्ध प्रत्येक व्यक्तिसंग कानूनी संरक्षणको अधिकार छ।

No one shall be subjected to arbitrary interference with his privacy, family, home or correspondence, nor to attacks upon his honour and reputation. Everyone has the right to the protection of the law against such interference or attacks.

(१) प्रत्येक व्यक्तिलाई आफ्नो देशको सीमाना भित्र स्वतन्त्रतापूर्वक डुलफिर गर्ने वा बसोवास गर्ने अधिकार छ।

(२) प्रत्येक व्यक्तिलाई आफ्नो देश वा अरू कुनै पनि देश छोड्ने र आफ्नै देशमा फर्की आउने पूर्ण अधिकार छ।

1. Everyone has the right to freedom of movement and residence within the borders of each State.

2. Everyone has the right to leave any country, including his own, and to return to his country.

(१) कुनै पनि व्यक्तिलाई लगाइएको अभियोगबाट उम्किन अरू देशमा शरण लिने र शरण खोज्ने अधिकार छ। शरणको मरण गर्न पाइदैन।

(२) संयुक्त राष्ट्र संघको उद्देश्य र सिद्धान्त विपरीतका कार्यहरू वा अराजनैतिक अपराधहरूको अभियोगका सम्बन्धमा भने यो अधिकारको प्रयोग गर्न पाइदैन।

1. Everyone has the right to seek and to enjoy in other countries asylum from persecution.

2. This right may not be invoked in the case of prosecutions genuinely arising from non-political crimes or from acts contrary to the purposes and principles of the United Nations.

(१) प्रत्येक व्यक्तिलाई उसले बसोबास गरिरहेको देशको नागरिकता प्राप्त गर्ने अधिकार छ।

(२) कुनै पनि व्यक्तिलाई मनोमानी ढंगले नागरिकताबाट बन्चित गरिनु हुन्न। नागरिकता परिवर्तन गर्ने अधिकारलाई इन्कार गर्न पाइन्न।

1. Everyone has the right to a nationality.

2. No one shall be arbitrarily deprived of his nationality nor denied the right to change his nationality.

(१) जाति, राष्ट्रियता वा धर्मको भेदभाव विना उमेर पुगेका स्त्री, पुरुषहरूलाई राजीखुसीले विहे गर्ने र परिवार स्थापना गर्ने अधिकार छ। विहेको विषय, वैवाहिक जीवन तथा छोडपत्र गर्ने काममा समेत महिला पुरुषको समान अधिकार हुनु पर्छ।

(२) विहेको इच्छा गर्ने स्त्री र पुरुष बीच उनीहरूको पूर्ण सहमतिबाट मात्र विहे हुनु पर्छ। उनीहरूको ठहर उपर कसैको दखल हुनु हुँदैन।

(३) समाजको स्वाभाविक, सामुहिक र आधारभूत एकाई परिवार हो। समाज र राज्यद्वारा संरक्षण पाउने अधिकार प्रत्येक परिवारसंग हुन्छ।

1. Men and women of full age, without any limitation due to race, nationality or religion, have the right to marry and to found a family. They are entitled to equal rights as to marriage; during marriage at its dissolution.

2. Marriage shall be entered into only with the free and full consent of the intending spouses.

3. The family is the natural and fundamental group unit of society and is entitled to protection by society and the State.

ARTICLE 17 સમ્પત્તિ આર્જન ગર્ન પાડને અધિકાર સબૈલાઈ છ
Right to own property

(१) प्रत्येक व्यक्तिलाई एकलै वा अरूसंग मिलेर सम्पत्ति कमाउने र राख्न पाउने अधिकार छ।

(२) कुनै पनि व्यक्तिको सम्पत्ति मनोमानी ढंगबाट राज्य वा सरकारले हरण गर्न वा खोस्न पाउँदैन।

1. Everyone has the right to own property alone as well as in association with others.

2. No one shall be arbitrarily deprived of his property.

प्रत्येक व्यक्तिले विचार, मत र धार्मिक स्वतन्त्राको अधिकार पाउनु पर्छ। धर्म वा मत बदल्ने स्वतन्त्रता जो सुकैले पाउनु पर्छ। सार्वजनिक वा व्यक्तिगत रूपमा, एकलै वा समूहमा आफ्नो धर्म वा मत शिक्षा, आचरण, पूजा र पालनाद्वारा प्रकट गर्ने स्वतन्त्रता पनि सबैले पाउनु पर्छ।

Everyone has the right to freedom of thought, conscience and religion; this right includes freedom to change his religion or belief, and freedom, either alone or in community with others and in public or private, to manifest his religion or belief in teaching, practice, worship and observance.

ARTICLE 19 બોલને લેખને ર છાપને છપાડને સ્વતન્ત્રતા
Freedom of opinion and information

प्रत्येक व्यक्तिले आफ्नो विचार बोलेर, लेखेर वा छपाएर खुलस्त पार्न पाउनु पर्छ। चित्तले खाएको मत लिने विना रोकटोक कुनै माध्यमद्वारा मत पाउन खोज्ने र प्रसार गर्ने अधिकार सबैलाई छ। त्यस काममा कसैले दखल गर्न पाउँदैन।

Everyone has the right to freedom of opinion and expression; this right includes freedom to hold opinions without interference and to seek, receive and impart information and ideas through any media and regardless of frontiers.

ARTICLE 20 समा गर्ने र संस्था खोल्ने अधिकार मानवअधिकार भित्रै पर्छ
Right to peaceful assembly and association

(१) शान्तिपूर्ण तरिकाले सभा गर्ने तथा संस्था खोल्ने अधिकार प्रत्येक व्यक्तिले पाउनु पर्छ।

(२) कुनै पनि संस्थाको सदस्य बन्नका लागि कसैलाई पनि कर गर्न पाइदैन।

1. Everyone has the right to freedom of peaceful assembly and association.

2. No one may be compelled to belong to an association.

ARTICLE 21 सरकारमा भाग लिन पाउने अधिकार हामी सबैको हो
Right to participate in government and in free election

(१) देशको शासन अंगमा स्वतन्त्र चुनावबाट छानिएर भाग लिने अधिकार प्रत्येक व्यक्तिलाई छ।

(२) प्रत्येक व्यक्तिसंग आफ्नो योग्यता अनुसार देशको सरकारी जागीर खान पाउने हक हुन्छ।

(३) सरकार वा शासन सत्ताको जग जनताको इच्छा नै हुनु पर्दछ। त्यस्तो इच्छा सर्वव्यापी समान मताधिकारद्वारा समय समयमा हुने निष्पक्ष चुनाव मार्फत अभिव्यक्त गरिनु पर्दछ। त्यस्तो चुनाव गोप्य र स्वतन्त्र मतदानद्वारा गरिनु पर्दछ।

1. Everyone has the right to take part in the government of his country, directly or through freely chosen representatives.

2. Everyone has the right to equal access to public service in his country.

3. The will of the people shall be the basis of the authority of government; this will shall be expressed in periodic and genuine elections which shall be by universal and equal suffrage and shall be held by secret vote or by equivalent free voting procedures.

Resource Centre

समाजको सदस्यको हैसियतले प्रत्येक व्यक्तिको सामाजिक सुरक्षा हुनु पर्छ। सरकारले आफ्नो गच्छे अनुसार प्रत्येक व्यक्तिलाई आत्मसम्मान र व्यक्तित्वको स्वतन्त्र विकासका निम्ति चाहिने आर्थिक, सामाजिक र सांस्कृतिक सहयोग दिनु पर्दछ।

Everyone, as a member of society, has the right to social security and is entitled to realization, through national effort and international cooperation and in accordance with the organization and resources of each State, of the economic, social and cultural rights indispensable for his dignity and the free development of his personality.

ARTICLE 23 रोजगारी, समान ज्याला र युनियनको अधिकार सबैले पाउनु पर्छ
Right to desirable work and to join a trade union

(१) प्रत्येक व्यक्तिले काम गर्ने, आफ्नै इच्छा बमोजिम नोकरी रोज्ने उचित र अनकूल परिस्थिति पाउनु पर्छ। वेरोजगारीबाट मुक्त हुन पाउनु सबैको अधिकार हो।

(२) प्रत्येक व्यक्तिले विना भेदभाव समान कामका लागि समान ज्याला पाउनु पर्दछ।

(३) काम गर्ने प्रत्येक व्यक्ति र उसको परिवारका लागि आवश्यक जीविकाको बन्दोवस्त हुनु पर्छ। उसका निम्ति उचित र अनुकूल पारिश्रमिक तथा अन्य प्रकारको सामाजिक संरक्षणको व्यवस्था हुनु पर्छ।

(४) प्रत्येक व्यक्तिले आफ्नो हितको रक्षाका निम्ति ट्रेडयूनियनको स्थापना गर्न वा त्यसमा संगठित हुन पाउनु पर्छ।

1. Everyone has the right to work, to free choice of employment, to just and favourable conditions of work and to protection against unemployment.

2. Everyone, without any discrimination, has the right to equal pay for equal work.

3. Everyone who works has the right to just and favourable remuneration ensuring for himself and his family an existence worthy of human dignity, and supplemented, if necessary, by other means of social protection.

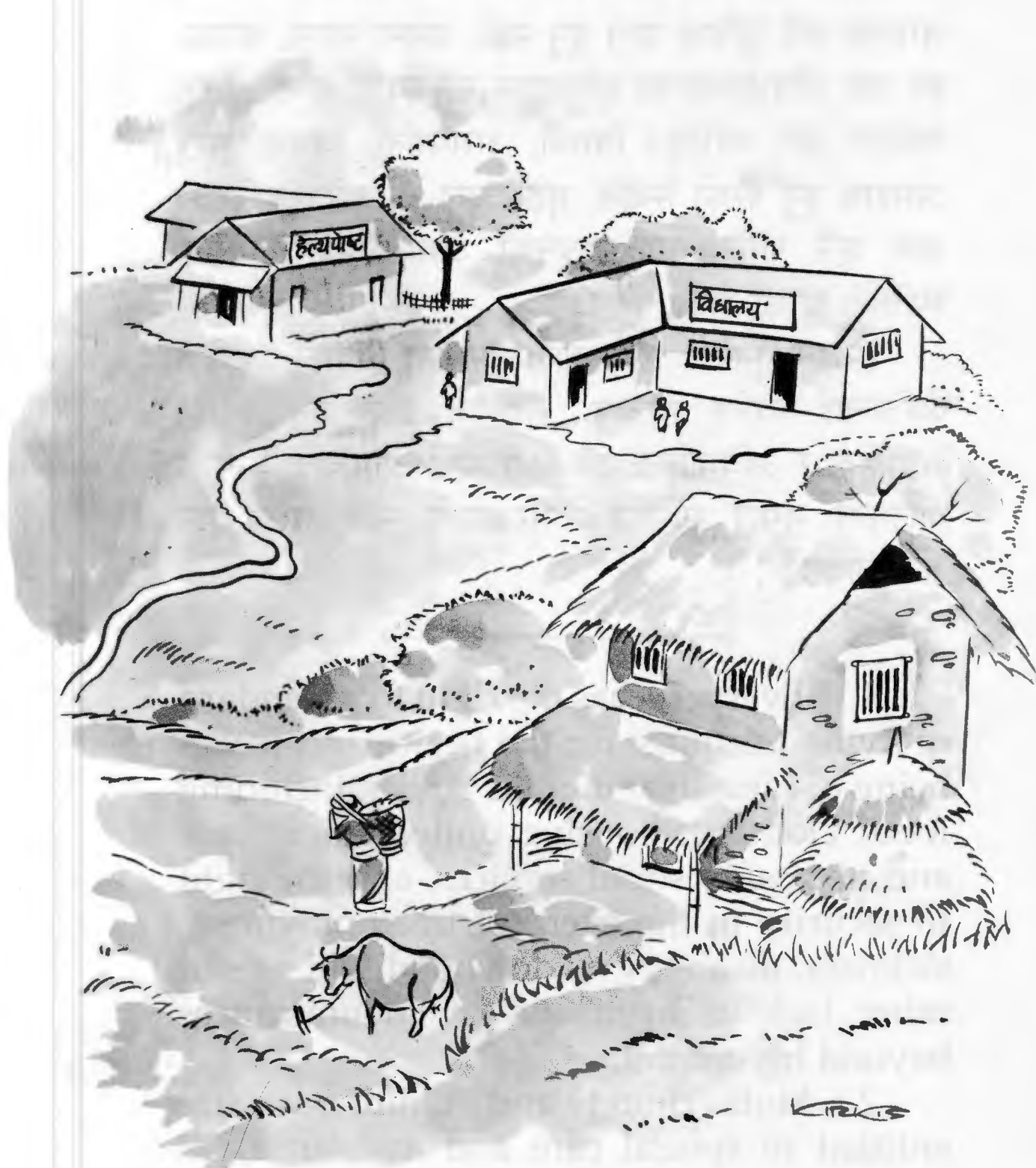
4. Everyone has the right to form and to join trade unions for the protection of his interests.

ARTICLE 24 छुट्टी र कामको निश्चित समय तोकिनु पर्छ
Right to rest and leisure

तोकिए बमोजिमको समयभित्र काम गर्ने प्रत्येक व्यक्तिले वेतन सहितको विदा र आरामको मौका पाउनु पर्छ।

Everyone has the right to rest and leisure, including reasonable limitation of working hours and periodic holidays with pay.

(१) प्रत्येक व्यक्ति र उसको परिवारलाई स्वास्थ्य लगायत सबै सुविधा प्राप्त हुनु पर्छ। यसमा खाना, कपडा, घर तथा औषधोपचारका सुविधाहरू र आवश्यक सामाजिक सेवाहरू पनि पर्दछन्। विरामी, असमर्थता, विधवा भएर असहाय हुनु परेको स्थिति, बुढेसकाल वा शक्ति बाहिरको अरू कुनै परिस्थितिमा साधनको अभाव भएमा प्रत्येक व्यक्तिले सुरक्षा पाउनु पर्दछ।

(२) मातृकाल वा बाल्यावस्थामा रहेका प्रत्येक व्यक्तिलाई विशेष हेरचाह, सहायता प्राप्त हुनु पर्दछ। विवाहिता र अविवाहिता दुबै किसिमका आमाबाट जन्मेका बालकले समान सामाजिक संरक्षणको भोग चलन गर्न पाउनु पर्दछ।

1. Everyone has the right to a standard of living adequate for the health and well-being of himself and of his family, including food, clothing, housing and medical care and necessary social services, and the right to security in the event of unemployment, sickness, disability, widowhood, old age or other lack of livelihood in circumstances beyond his control.

2. Motherhood and childhood are entitled to special care and assistance, all children, whether born in or out of wedlock, shall enjoy the same social protection.

ARTICLE 26 શિક્ષા પાઠને અધિકાર સંબંધિત છે
Right to education

KIRKOS

(१) प्रत्येक व्यक्तिले शिक्षा आर्जन गर्न पाउनु पर्दछ। शिक्षा कमसेकम प्रारम्भिक अवस्थामा निःशुल्क हुनु पर्दछ। प्रारम्भिक शिक्षा अनिवार्य र प्राविधिक व्यवसायिक शिक्षा सर्वसुलभ हुनु पर्दछ। उच्चस्तरको शिक्षा योग्यताको आधारमा सबैले समान रूपले पाउनु पर्दछ।

(२) मानिसको व्यक्तित्वको पूर्ण विकास र मानव अधिकार तथा स्वतन्त्रतालाई बलियो पार्ने गरी शिक्षाको प्रसार गरिनु पर्छ। शिक्षा राष्ट्र, जाति र धार्मिक समूहहरू बीच आपसी सद्भावना, सहनशीलता र मित्रताको विकास गर्दै शान्ति कायम गर्नका लागि संयुक्त राष्ट्र संघका प्रयत्नहरूलाई अघि बढाउने किसिमको हुनु पर्छ।

(३) छोरा छोरीलाई दिइने शिक्षाको छनौट गर्ने पहिलो अधिकार आमा बाबुको हुनु पर्छ।

1. Everyone has the right to education. Education shall be free, at least in the elementary and fundamental stages. Elementary education shall be compulsory. Technical and professional education shall be made generally available and higher education shall be equally accessible to all on the basis of merit.

2. Education shall be directed to the full development of the human personality and to the strengthening of respect for human rights and fundamental freedoms. It shall promote understanding, tolerance and friendship among all nations, racial or religious groups, and shall further the activities of the United Nations for the maintenance of peace.

3. Parents have a prior right to choose the kind of education that shall be given to their children.

ARTICLE 27 कलाको आनन्द लिन र वैज्ञानिक उपलब्धीको उपयोग गर्न पाइनुपर्छ
Right to participate in the cultural life of community

(१) प्रत्येक व्यक्तिलाई स्वतंत्रतापूर्वक समाजको सांस्कृतिक जीवनमा भाग लिने, कलाहरूको आनन्द लिने तथा विज्ञानले दिएका सुविधाहरूको भोग चलन गर्ने अधिकार छ।

(२) प्रत्येक व्यक्तिले उसले श्रृजना गरेको कुनै वैज्ञानिक, साहित्यिक वा कलात्मक कृतिबाट आउने नैतिक र भौतिक लाभहरूको संरक्षण गर्न पाउनु पर्छ।

1. Everyone has the right freely to participate in the cultural life of the community, to enjoy the arts and to share in scientific advancement and its benefits.

2. Everyone has the right to the protection of the moral and material interests resulting from any scientific, literary or artistic production of which he is the author.

यस घोषणा पत्रमा उल्लेख गरिएका अधिकार र स्वतन्त्रताहरू पूर्ण रूपले प्राप्त गर्नका लागि प्रत्येक व्यक्तिले सामाजिक र अन्तर्राष्ट्रिय व्यवस्थाको सहायता लिन पाउने पर्छ।

Everyone is entitled to a social and international order in which the rights and freedoms set forth in this Declaration can be fully realized.

(१) प्रत्येक व्यक्तिको समाजप्रतिका कर्तव्यहरू छन्। त्यस्ता कर्तव्यहरू भित्र रहेर मात्र व्यक्तिको स्वतन्त्र र पूर्ण विकास सम्भव हुन्छ।

(२) आफ्नो अधिकार र स्वतन्त्रताको उपयोग गर्दा प्रत्येक व्यक्तिले अरूको अधिकार र स्वतन्त्रताप्रति पनि आदर र सद्भाव राख्नु पर्छ। प्रजातान्त्रिक समाजका नैतिकता, सार्वजनिक सुव्यवस्था र सर्वसाधारणका कल्याणका कुराहरू पाउनका लागि सबैले कानूनद्वारा तोकिएको सीमाभित्र रहनु पर्दछ।

(३) यी अधिकार र स्वतन्त्रताहरूको संयुक्त राष्ट्र संघको सिद्धान्त र उद्देश्य विपरीत कुनै हालतमा दुरुपयोग गर्न पाइदैन।

1. Everyone has duties to the community in which alone the free and full development of his personality is possible.

2. In the exercise of his rights and freedoms, everyone shall be subject only to such limitations as are determined by law solely for the purpose of securing due recognition and respect for the rights and freedoms of others and of meeting the just requirements of morality. Public order and the general welfare in democratic society.

3. These rights and freedoms may in no case be exercised contrary to the purposes and principles of the United Nations.

ARTICLE 30 यो घोषणा पत्रको अपभ्याख्या गर्न पाईदैन

Freedom from state or personal interference in the above rights

कुनै राष्ट्र, वर्ग वा व्यक्तिले यस घोषणा पत्रमा उल्लेख गरिएका अधिकार र स्वतन्त्रताहरूलाई कुठाराघात गर्ने उद्देश्यले वा त्यस्तो किसिमको काम गर्न पाउने गरी यसको व्याख्या गर्न पाउँदैन।

Nothing in this Declaration may be interpreted as implying for any State, group or person any right to engage in any activity or to perform any act aimed at the destruction of any of the rights and freedoms set forth herein.

कुनै राष्ट्र, वर्ग वा व्यक्तिले यस घोषणा पत्रमा उल्लेख गरिएका अधिकार र स्वतन्त्रताहरूलाई कुठाराघात गर्ने उद्देश्यले वा त्यस्तो किसिमको काम गर्न पाउने गरी यसको व्याख्या गर्न पाउँदैन।

Nothing in this Declaration may be interpreted as implying for any State, group or person any right to engage in any activity or to perform any act aimed at the destruction of any of the rights and freedoms set forth herein.

